

Lög og fyrirskipanir um fræðslu barna og unglinga (1910)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (geymsla 2), sem virðist hafa áður verið í eigu Bókasafns Garðabæjar.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

Lög og fyrirskipanir

um

fræðslu barna og unglunga

Reykjavík
Prentsmiðjan Gutenberg
1910.

Efnisyfirlit.

	Bls.
1. Lög um fræðslu barna 22. nóvbr. 1907	1—16
2. Lög um breyting á þeim 30. júlí 1909	17—18
3. Lög um styrktarsjóð handa kennurum 9. júlí 1909	18—20
4. Reglugerð fyrir styrktarsjóð handa barna- kennurum	20—23
5. Reglugerð fyrir barnaskóla (fyrirmynd)	24—29
6. Reglur um barnapróf	28—32
7. Erindisbréf fyrir skólanefndir	33—35
8. Erindisbréf fyrir fræðslunefndir	36—38
9. Reglur um kensluáhöld fastra heimangöngu- barnaskóla	38—40
10. Reglur um kensluáhöld farskóla	40—41
11. Frumvarp til fræðslusamþykktar	41—43
12. Nokkrar hreinlætisreglur	44—45
13. Skilyrði fyrir styrkveiting til barnaskóla og farkenslu	45—46
14. Auglýsing um skilyrði fyrir styrkveiting til unglingaskóla	47—48

344.07 Lög

Ísland

Lög og fyrirskilpanir um fræðslu b

Geymsla

Bæklingar

Bókasafn Garðabæjar

21280697

Lög um fræðslu barna 22. nóv. 1907.

Vjer Frederik hinn Áttundi, etc. Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki voru:

I. kafli.

Um fræðsluskyldu.

1. gr.

Fræðslu barna til fullnaðs 10 ára aldurs skulu heimilin annast sjálf og kosta, nema þar sem öðruvísi er ákveðið með skólareglugjörð (6. gr.). Skal hvert barn 10 ára að aldri vera orðið nokkurn veginn læst og skrifandi, ef það er til þess hæft. Komist skólanefnd eða fræðslunefnd að raun um, að börn á einhverju heimili njóti eigi fullnægjandi fræðslu í þessum greinum, annaðhvort fyrir hirðuleysi eða mótþróa húsbænda, ber henni að gjöra ráðstöfun til, að börnunni verði komið fyrir annars staðar, þar sem þau fá nauðsynlega tilsögn. Kostnaðinn, sem af þessu leiðir, eru aðstandendur barnsins skyldir að greiða, en borga má hann fyrirfram úr sveitarsjóði. Kostnað þennan má taka lögtaki.

2. gr.

Hvert barn, sem er fullra 14 ára, á að hafa lært:

1. að lesa móðurmálið skýrt og áheyrilega og geta sagt munnlega frá því, er það les; það skal og geta gjört skriflega grein fyrir efni, sem það þekkir vel, nokkurn veginn ritvillulaust og mállytalaust; það skal vita nokkuð um merkustu menn vora, einkum þá, er lifað hafa á síðustu öldum, og kunna utanbókar nokkur íslensk kvæði, helst ættjarðarljóð og söguleg kvæði, og geta skýrt rétt frá efni þeirra í óbundnu máli.
2. að skrifa læsilega og hreinlega snarhönd.
3. í kristnum fræðum það, sem heimtað er eða heimtað kann að verða, að börnin kunni í þeirri grein til fermingar.
4. fjórar höfuðgreinar reiknings með heilum tölum og brotum og geta notað þær til þess að leysa úr auðveldum dæmum, sem koma fyrir í daglegu lífi, meðal annars til þess að reikna flatar-mál og rúmmál einföldustu hluta; það skal og vera leikið í því, að reikna með lágum tölum í huganum.
5. að nota landabréf: það skal og hafa nokkra þekking á náttúru Íslands og atvinnuvegum þjóðar vorrar, þekkja legu helztu landa í Norðurálf-unni og vita hvernig álfur liggja á hnettinum.
5. nokkur einföld sönglög, einkum við íslensk ættjarðarljóð.

3. gr.

Auk þeirrar fræðslu, sem 2. gr. ræðir um, skulu þau börn, 10—14 ára að aldri, er sótt geta fasta skóla, öðlast þá fræðslu í landafræði, sögu Íslands,

náttúrufræði og öðrum greinum, sem fyrirskipað kann að verða með reglugjörðum skólanna.

Sleppa má kristindónisfræðslu í farskólum og föstum skólum, ef fræðslunefnd eða skólanefnd telur það heppilegt.

II. kafli.

Um héraðaskifting sem undirstöðu barnafræðslu.

4. gr.

Hver kaupstaður er skólahérað út af fyrir sig, sömuleiðis hvert það kauptún eða þorp, sem er hreppsfjælag út af fyrir sig eptir 4. gr. sveitarstjórnarlaganna 10. nóv. 1905, ennfremur hver sá hreppur, er setur á stofn hjá sjer fastan skóla, hvort heldur heimangönguskóla eða heimavistarskóla eða hvorttveggja í einu, þannig lagaðan, að hann veiti hverju barni í hreppnum, sem er á skólaaldri (10—14 ára), að minsta kosti 6 mánaða fræðslu á ári.

Stjórnarráð Íslands getur og veitt þorpi eða hverfi, sem er partur af hreppsfélagi, leyfi til að stofna skólahérað fyrir sig, ef þar er settur á stofn fastur skóli, er veiti hverju barni þorpsins eða hverfisins á skólaaldri minst 6 mánaða fræðslu á ári. Þó skal leyfi þetta ávalt bundið því skilyrði, að þeim parti hreppsins, sem lendir utan skólahéraðsins, sje heimilt að nota skólann gegn því, að taka tiltölulegan þátt í skólakostnaði, með því að koma börnum fyrir í grend við hann, svo að þau geti gengið þaðan daglega í skólann, eða með því að setja heimavistur í samband við hann, og að ef þetta leiðir til þess, að

öll börn hreppsfélagsins á skólaaldri njóti fræðslu í skólanum minst 6 mánuði á ári, þá skuli allur hreppurinn vera eitt skólahérað.

Skólanefnd hefir á hendi stjórn fræðslumála í skólahéraði hverju undir umsjón og yfirstjórn stjórnarráðsins (sbr. VII. og VIII. kafla).

5. gr.

Hver sá hreppur, sem ekki er skólahérað, er fræðsluhérað út af fyrir sig.

Ef skólahérað er sett á stofn innanhrepps (sbr. 4. gr.), er sá hluti hreppsins, sem lendir utan takmarka skólahéraðsins, fræðsluhérað út af fyrir sig.

Heimilt er fræðsluhéruðum, tveimur eða fleiri, að ganga saman í eitt fræðsluhérað með leyfi stjórnarráðsins.

Fræðslunefnd stjórnar fræðslumálum í hverju fræðsluhéraði undir umsjón og yfirstjórn stjórnarráðsins (sbr. VII. og VIII. kafla).

III. kafli.

Um skólahald í skólahéruðum.

6. gr.

Í hverju skólahéraði skal vera fastur skóli, heimangönguskóli eða heimavistaskóli eða hvorttveggja saman. Reglugjörð um fyrirkomulag og hollustuhætti skólans skal samin af skólanefnd og liggur undir samþykki yfirstjórnar fræðslumála. Skulu foreldrar og þeir aðrir í skólahéraðinu, er hafa börn á skólaaldri til framfærslu, skyldir til að senda börn sín í skólann og láta þau njóta þar kenslu hinn

lögskipaða námstíma, nema skólanefnd héraðsins veiti undanþágu, en það gjörir hún því að eins, að hún álíti, að fræðsla sú, er barnið fær utan skólans, verði jafngild þeirri fræðslu, sem skólinn veitir. Umsóknir um slíkar undanþágur skulu vera komnar til skólanefndar á þeim tíma, er hún sjálf ákveður og auglýsir í lok hvers skólaárs ár hvert.

Nú óhlýðnast foreldrar eða þeir aðrir, sem barn hafa til framfærslu, ákvæðum þessum án gilda ástæðna, og varðar það 1—25 kr. sekt eftir úrskurði lögreglustjóra í bréfi til skólanefndar. Sektin rennur í sveitarsjóð (bæjarsjóð).

Árlegur námstími skal vera að minsta kosti 6 mánuðir. Þó getur yfirstjórn fræðslumála veitt leyfi til að stytta þennan námstíma um einn mánuð, sje það gjört til þess að nota skólann til kenslu barna 8—10 ára að aldri, að minsta kosti 2 mánuði haust eða vor, samkvæmt reglugjörð, er yfirstjórnin samþykkir. Yfirstjórnin getur og veitt skólahéruðum heimild til að skipa fyrir um skólaskyldu fyrir börn, sem eru yngri en 10 ára, þó ekki yngri en 7 ára fullra.

7. gr.

Í þeim skólum, sem taldir eru í 6. gr., veitist kenslan ókeypis og greiðist skólakostnaður úr sveitarsjóði (bæjarsjóði). Í þeim skólahéruðum, sem að eins ná yfir part af hreppi (sbr. 4. gr.), skal hreppsnefnd jafna skólakostnaði sérstaklega niður á gjaldendur héraðsins og þá aðra gjaldendur, er hafa notað skólann (sbr. 4. gr.), í rétttri tiltölu við sveitarútsvar þeirra til annara þarfa hreppsins.

IV. kafli.

Um fyrirkomlag barnafræðslu í fræðsluhéruðum og um fræðslusamþykktir.

8. gr.

Hin sameiginlega barnafræðsla, eða eftirlit með heimafræðslu barna, sem veitt er eða veitt verður í fræðsluhéruðum, veitist ókeypis, og greiðist hinn sameiginlegi kostnaður, svo sem til farskóla, eftirlits með heimafræðslu o. s. frv., úr sveitarsjóði. Í þeim fræðsluhjeruðum, sem að eins ná yfir part af hreppi (sbr. 5. gr.), skal hreppsnefnd jafna fræðslukostnaðinum sérstaklega niður á gjaldendur fræðsluhéraðsins í rétttri tiltölu við sveitarútsvar þeirra til annara þarfa hreppsins. Undanþegnir þessari aukaniðurgjöfnun eru þó þeir gjaldendur fræðsluhéraðsins, sem nota hinn fasta skóla skólahéraðsins og gjalda til hans eftir 7. gr.

9. gr.

Fræðslunefnd stofnar til fræðslusamþykktar fyrir það fræðsluhérað, er hún er skipuð fyrir, á þann hátt, er segir í 10.—14. gr. þessara laga.

10. gr.

Þegar fræðslunefnd hefir komið sér saman um frumvarp til fræðslusamþykktar fyrir fræðsluhéraðið, skal hún kveðja til fundar alla þá menn, er þar búa og atkvæðisrétt hafa í sveitamálum.

Fræðslunefnd kveður á um fundarstað og fundardag með nægum fyrirvara, og skal formaður fræðslunefndar vera fundarstjóri, eða sá annar af fræðslu-

nefndarmönnum, er fræðslunefnd kýs til þess. Þá er fundur lögmætur, er helmingur allra atkvæðisbærra manna á því svæði, sem samþykktin skal ná til, eru á fundi.

11. gr.

Fræðslunefnd leggur fyrir fundinn frumvarp til samþykktar þeirrar, er hún vill koma á, og ber það undir álit og atkvæði fundarins. Til þess að frumvarpið verði samþykkt, þarf meiri hluta atkvæða þeirra, er á fundi eru. Breytingartillögur við frumvarp fræðslunefndar geta því að eins komið til atkvæða, að meiri hluti fræðslunefndar samþykki þær. Þegar frumvarpið er þannig samþykkt, sendir fræðslunefnd það yfirstjórn fræðslumála til staðfestingar.

12. gr.

Nú virðist yfirstjórn fræðslumála, að fyrirmæli fræðslusamþykktar gangi of nærri frelsi manna eða komi á einhvern hátt í bága við lög eða grundvallarreglur laga, og synjar hún þá um staðfesting, en skýra skal hún um leið fræðslunefnd frá ástæðum fyrir neituninni. Að öðrum kosti staðfestir yfirstjórn in fræðslusamþykktina, skipar fyrir um birting hennar og ákveður, hvenær hún öðlist gildi, og er samþykktin upp frá því skuldbindandi fyrir alla þá, sem búa innan takmarka þess svæðis, sem samþykktin nær yfir.

13. gr.

Í fræðslusamþykkt má ákveða um farskólahald, eftirlit með heimafræðslu, ráðning kennara, laun þeirra, kenslutíma, nauðsynlegar kenslubækur og

kensluáhöld, og yfir höfuð alt, sem að fræðslunni lýtur.

Í fræðslusamþykkt má og setja ákvæði um, að öll börn á skólaaldri skuli skyld að taka þátt í þeirri sameiginlegri barnafræðslu, er fræðsluhéraðið veitir. Þó skulu börn vera undanþegin þessari skyldu, ef heimilisfeður þeirra færa sönnur á, að þau njóti fullnægjandi heimafræðslu. Um undanþágur úrskurðar fræðslunefnd.

14. gr.

Brot mót löggilttri fræðslusamþykkt varðar sektum frá 1—25 kr. eftir úrskurði lögreglustjóra í bréfi til fræðslunefndar. Sektirnar renna í sveitasjóð þar sem brotið er framið.

15. gr.

Fræðslusamþykktir skulu samdar og samþykktar í hverju fræðsluhéraði eigi síðar en svo, að þær geti legið fyrir yfirstjórn fræðslumála til staðfestingar 1. jan. 1910, ella er héraðið frá byrjun næsta skólaárs skyld til annaðhvort að halda uppi farskóla þannig löguðum, að hvert barn á skólaaldri geti fengið að minsta kosti 2 mánaða fræðslu á ári, eða ef fræðslunefnd kys það heldur, að ráða kennara, einn eða fleiri eftir þörfum, til eftirlits með heimafræðslu. Ef fræðslunefnd kys heldur að halda uppi farskóla, skulu foreldrar og þeir aðrir, er hafa börn á skólaaldri til framfærslu, skyldir til að láta þau njóta farkenslunnar, og gilda um undanþágur frá farskóla-skyldunni og brot gegn henni, sömu reglur og settar eru, að því er skólahéruð snertir, í 6. gr. um samskonar efni, með þeirri einni breytingu, að fræðslunefnd kemur í stað skólanefndar.

V. kafli.

Um próf.

16. gr.

Próf skal halda árlega um kunnáttu barna í hverju skólahéraði og fræðsluhéraði. Í skólahéruðum heldur skólakennarinn (eða skólakennararnir) prófið, í fræðsluhéruðum sá maður, sem þar er ráðinn til farkenslu eða til eftirlits með heimafræðslu, eða, ef slíks manns er ekki kostur, þá einhver hæfur maður, er fræðslunefnd ræður til þess. Við próf skal jafnan vera prófdómandi skipaður af yfirstjórn fræðslumála. Fær hann alt að 4 kr. í dagpeninga, er greiðast úr landssjóði. Börn þau, er lokið hafa lögskipuðu námi, geta fengið vottorð um kunnáttu sína og þroska undirritað af kennara eða þeim, sem prófið heldur, og prófdómanda. Að loknu prófi skal prófdómandi senda skólanefnd eða fræðslunefnd álit sitt skriflegt um það, hversu barnafræðslunni er háttað í héraðinu, en hún sendir það yfirstjórn fræðslumála.

Próf skal haldið að vorinu, og ákveður prófdómandi stað og tíma í samráði við skólanefnd eða fræðslunefnd.

Til prófs skulu koma öll börn, sem eru 10 ára að aldri og alt að fullra 14 ára.

Nú kemur barn á þessum aldri ekki til prófs, án gildra forfalla, og sætir þá sá, er barnið hefir til framfærslu, sektum frá 2 til 20 kr., eftir úrskurði lögreglustjóra í bréfi til skólanefndar eða fræðslunefndar. Sektin rennur í sveitarsjóð.

17. gr.

Reynist barn, sem er yngra en 14 ára, svo van-kunnandi, að sterkar líkur séu til, að það nái eigi lögskipaðri kunnáttu, áður en það er 14 ára fullra, ber skólanefnd eða fræðslunefnd að gjöra ráðstaf-anir til, að lögð sé við það meiri rækt en áður, og má hún, ef nauðsyn ber til, kaupa því sérstaka kenslu á kostnað þess, er barnið hefir til fram-færslu, samkvæmt því, sem segir í 1. gr.

18. gr.

Barni, sem er fullra 14 ára og hefir eigi fengið hina lögskipuðu kunnáttu, ber skólanefnd eða fræðslu-nefnd að sjá fyrir nægilegri tilsögn á sama hátt og segir í 17. gr., og er því skylt að koma árlega til prófs, unz það stengt prófið eða er fullra 16 ára. Undanskilin fyrirmælum þessarar greinar og fyrir-mælum næstu greinar á undan eru þau börn, er skólanefnd eða fræðslunefnd dæmir óhæf til hins lög-boðna náms sakir gáfnaskorts eða vanheilsu.

19. gr.

Yfirstjórn fræðslumála setur reglur um tilhögun prófanna og um skýrslur þær og skírteini, er henni skal senda um prófin.

VI. kafli.

Um skilyrði fyrir styrkveitingu úr landssjóði til barnafræðslu.

20. gr.

Styrkur úr landssjóði veitist til eftirlits með

heimafræðslu, til farskóla, til heimangönguskóla og heimavistaskóla, eftir þeim reglum, sem segir í eftirfarandi greinum.

21. gr.

Skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til eftirlits með heimafræðslu eru:

1. að eftirlitinu sé hagað eftir reglugjörð, er sé löguð eftir fyrirmynd, sem yfirstjórn fræðslumála hefir samið og sett.
2. að til eftirlitsins sé ráðinn með skriflegum samningi til ákveðins tíma kennari, einn eða fleiri, er starfi að minsta kosti 6 mánuði á ári og hafi, auk ókeypis fæðis, húsnæðis og þjónustu, að minsta kosti 6 kr. kaup fyrir hverja viku, er hann starfar að eftirlitinu.

Nú fullnægir hreppur þessum skilyrðum, og skal þá upphæð landssjóðsstyrksins ákveðin með tilliti til tölu þeirra barna á skólaaldri, er notið hafa eftirlitsins, og lengdar eftirlitstímans.

22. gr.

Skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til farskóla eru:

1. að kenslunni sé hagað eftir reglugjörð, sem fræðslunefnd hreppsins semur og yfirstjórn fræðslumála hefir samþykkt.
3. að kennarinn sé ráðinn af fræðslunefnd með skriflegum samningi og hafi, auk fæðis, húsnæðis og þjónustu, að minsta kosti 6 kr. kaup fyrir hverja viku, er hann kennir.
3. að fullnægt sé ákvörðun yfirstjórnarinnar um kensluáhöld.

Nú fullnægir hreppur kröfum þessum, og fær

hann þá úr landssjóði styrk að tiltölu við tölu þeirra barna, 10—14 ára að aldri, er kenslunnar nutu, og lengd námstímans.

23. gr.

Skilyrði fyrir landssjóðsstyrk til fasts heimgönguskóla eru:

1. að kenslu skólans sé hagað eftir reglugjörð, sem yfirstjórn fræðslumála hefur samþykkt;
2. að fullnægt sé reglum þeim, er yfirstjórnin setur um hollustuhætti slíkra skóla og kröfum hennar um kensluáhöld;
3. að hver kennari skólans sé ráðinn af skólanefnd eða fræðslunefnd, — með hæfilegum uppsagnarfresti af beggja hálfu, — með skriflegum samningi, og hafi aðalkennarinn að minsta kosti 18 kr. laun fyrir hverja viku, er hann kennir, og aðstoðarkennarar eigi minna en 12 kr. um vikuna, er þeir kenna 4—5 stundir á dag.

Nú fullnægir hreppur (kaupstaður) þessum kröfum, og fær hann þá úr landssjóði styrk að tiltölu við barnafjölda skólans og lengd námstímans.

24. gr.

Heimavistaskóla veitist styrkur úr landssjóði, ef hann fullnægir þessum skilyrðum:

1. að skólastaður og tilhögun skólahússins sé ákveðið með samþykki yfirstjórnar fræðslumála;
2. að kenslunni og skipulagi skólans verði hagað eftir reglugjörð, sem yfirstjórnin samþykkir;
3. að aðalkennari skólans hafi að minsta kosti 25 kr. laun fyrir hverja viku, er hann kennir, auk húsnæðis, ljóss og hita, ef ekki færri en 20 börn

njóta kenslu í skólanum í senn, en að því skapi minni laun, sem nemendur eru færri, þó aldrei minni en 18 kr., og skal kennarinn ráðinn af skólanefnd eða fræðslunefnd — með hæfilegum uppsagnarfresti af beggja hálfu — með skriflegum samningi og með samþykki yfirstjórnar fræðslumála.

Nú fullnægir skólinn þessum skilyrðum, og veitist honum þá styrkur úr landssjóði eftir sömu reglum og föstum heimangönguskólum.

25. gr.

Hverri beiðni um styrk til barnafræðslu, samkvæmt því, er nú hefir sagt verið, skulu fylgja skýrslur þær og skirteini, sem yfirstjórn fræðslumála fyrirskipar.

VII. kafli.

Um skólanefndir og fræðslunefndir.

26. gr.

Í skólanefnd eiga sæti 5 menn, kosnir af bæjarsjórn eða hreppsnefnd, í fræðslunefnd 3 menn; er einn þeirra kosinn af hreppsnefnd, en hinir 2 eru kosnir á hreppaskilabingi af þeim, sem atkvæðisrétt eiga í sveitamálum.

Þegar tvö eða fleiri fræðsluhéruð ganga saman í eitt fræðsluhérað (sbr. 5. gr.), skulu hreppsnefndir þær, er hlut eiga að máli, á sameiginlegum fundi kjósa einn mann í fræðslunefnd fyrir héraðið, en héraðsbúar kjósa í sameiningu hina 2 nefndarmennina.

27. gr.

Kosning nefndarmanna gildir um 3 ár, og má endurkjósa þá að þeim tíma liðnum, en ekki eru þeir skyldir að taka við kosningu fyr en jafnlangur tími er liðinn og þeir sátu í nefndinni. Kosning til skólanefndar eða fræðslunefndar skal jafnan fram fara, er bæjarfulltrúar eða hreppsnefndarmenn hafa setið í bæjarstjórn eða hreppsnefnd þrjú ár eða sex. Þeir, sem kosnir verða í hina fyrstu skólanefnd eða fræðslunefnd héraðsins, skulu kosnir að eins til þeirra tímamóta. Deyi nefndarmaður eða fari úr nefndinni annara orsaka vegna, áður er þrjú ár eru liðin, frá því er hann var kosinn, skal sá, sem kosinn er í hans stað, að eins vera í nefndinni þann tíma af þrem árum, sem enn er eftir.

28. gr.

Nefndin kýs úr sínum hóp til eins árs formann og skrifara. Skyldir eru embættismenn nefndarinnar að taka við endurkosningu tvö ár í röð.

Enginn nefndarmanna hefir atkvæðisrétt um þau mál, er snerta hann sjálfan sérstaklega.

29. gr.

Formaður kallar nefndina saman til funda svo oft, sem þörf krefur. Nefndin getur enga ályktun gjört, nema meiri hluti hennar sé viðstaddur. Atkvæðafjöldi ræður úrslitum. Ef jafnmörg eru atkvæði, skal atkvæði formanns ráða. Ályktanir nefndarinnar skulu ritaðar í gjörðabók.

30. gr.

Skólanefnd hefir umsjón og eftirlit með öllum

barnafræðslumálum héraðs þess, er hún er skipuð fyrir, sérstaklega með skóla héraðsins, ræður kennara við skólann — og skulu jafnaðarlega þeir, sem staðist hafa kennarapróf, látnir ganga fyrir öðrum — og hefir eftirlit með, að þeir gjöri skyldu sína, sér um hið árlega próf, sem fyrirskipað er í lögum þessum, annast um, að börnin geti fengið nauðsynlegar bækur og áhöld eftir því, sem yfirstjórn fræðslumálanna ákveður. Hún hefir umsjón með húsum skólans og annast um, að herbergi þau, sem höfð eru til kenslu, séu svo, að heilsu barnanna sé ekki hættu búin. Hún sér um útvegum nauðsynlegra kensluáhalda. Hún ráðstafar fé því, sem kaupstaðurinn eða hreppurinn veitir til barnafræðslu, og afhendir bæjarstjórn eða hreppsnefnd í tæka tíð áætlun um kostnað við barnafræðsluna ár hvert. Hún býr út skýrslur þær og skirteini, sem yfirstjórn fræðslumála heimtar, um hag barnafræðslunnar.

31. gr.

Fræðslunefnd hefir allar hinar sömu skyldur og skólanefnd með þeim breytingum, sem eru eðlileg afleiðing af mismunandi verkahring.

Fræðslunefnd sér um framkvæmd á löggiltum fræðslusamþykktum og átelur, ef þær eru brotnar.

32. gr.

Yfirstjórn fræðslumála setur nánari ákvæði um skyldur og störf skólanefnda og fræðslunefnda.

VIII. kafli.

Um yfirstjórn fræðslumála og umsjón.

33. gr.

Yfirstjórn fræðslumála og umsjón hefir stjórnarráð Íslands. Sér til aðstoðar hefir það skólafróðan mann, er ráðherra Íslands skipar. Gegnir hann aðallega umsjónarstarfinu fyrir hönd stjórnarráðsins og undirbýr ráðstafanir þær og reglugjörðir, er stjórnarráðið setur um fræðslumál. Umsjónarmaður hefir að launum 3000 kr. Kostnað við ferðir, sem leiða af starfi hans, fær hann greiddan eftir reikningi. Starfssvið hans ákveður stjórnarráðið nánar með reglugjörð.

IX. kafli.

Um það, hver lagaákvæði séu úr gildi numin með lögum þessum og hvenær lögin öðlist gildi.

34. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numið: Konungsbréf 2. júlí 1790, um uppfræðing barna, og lög 9. janúar 1880, um uppfræðing barna í skrift og reikningi.

35. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júní 1908.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Lög um breyting á lögum um fræðslu barna frá 22. nóv. 1907, útgefin 30. júlí 1909.

Vjer Friðrik hinn Áttundi, etc. Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt skal stjórnarráðinu að gefa alsherjar viðurkenningu skóla, sem stofnsettur er af einstökum mönnum og fylgir sérstakri reglugjörð staðfestri af yfirstjórn fræðslumála.

2. gr.

Slíkir skólar liggja undir aðalumsjá stjórnarráðsins, og skulu skóla- eða fræðslunefndir hafa eftirlit með hollustuháttum skóla þessara, og sjá um, að fræðslureglum þeirra verði framfylgt.

3. gr.

Börn á skólaaldri, er slíka skóla sækja, þurfa ekki að sækja um leyfi til þess hjá skólanefnd eða fræðslunefnd. En skólastjóri slíks skóla skal við byrjun hvers skólaárs láta skólanefnd eða fræðslunefnd í té skýrslu um það, hvaða börn muni sækja skólann á því skólaári. Eigi eiga slíkir skólar heimting á styrk af almannafé.

4. gr.

Frestur sá, sem veittur er í 15. gr. laga um

fræðslu barna 22. nóv. 1907, lengist um 2 ár, til 1. jan. 1912.

5. gr.

Þegar barnaskólahús er reist frá stofni, stækkað eða endurbyggt til afnota, samkvæmt lögum um fræðslu barna 22. nóv. 1907, skulu bæjarstjórnir og hreppsnefndir þær, er hlut eiga að máli, annast um bygginguna eftir uppdrætti og lýsingu, sem yfirstjórn fræðslumála hefir samþykkt, og afhenda síðan skólanefnd húsið. Nú er skólahús ekki byggt samkvæmt uppdrætti og lýsingu yfirstjórnar fræðslumála og getur þá skólanefnd krafist þess, að úr því sé bætt áður en hún tekur við húsinu.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júní 1909.

Eftir þessu eiga hlutaðeigendur sér að hegða.

Lög um styrktarsjóð handa barnakennurum

9. júlí 1909.

Vjer Friðrik hinn Áttundi, etc. Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Styrktarsjóð skal stofna handa barnakennurum landsins. Stofnfé hans, 5,000 kr., leggur landssjóður til.

2. gr.

Hver sá kennari, sem ráðinn er til kenslustarfa samkvæmt lögum um fræðslu barna 22. nóv. 1907, greiðir í sjóðinn á ári hverju 1 % af kennaralaunum sínum, séu þau ekki hærri en 500 kr., 1½ % séu þau yfir 500 kr., og alt að 1,000 kr., og 2 % ef þau eru yfir 100 kr.

3. gr.

Sjóðurinn fær 1000 kr. styrk úr landssjóði á hverju ári.

4. gr.

Þriggja manna nefnd skal stjórna styrktarsjóð þessum undir yfirumsjón landsstjórnarinnar. Í nefndinni eru umsjónarmaður fræðslumálanna, forstöðumaður kennaraskólans, og hinn þriðji maður, er stjórnarráðið til þess kýs.

5. gr.

Því að eins getur kennari fengið styrk úr sjóðnum, að hann sé styrkþurfi; hann skal og hafa verið barnakennari að minsta kosti í 10 ár og hafa greitt tillag til sjóðsins að minsta kosti í 3 ár, nema hann hafi orðið að láta af kenslustörfum sakir heilsubilunar.

6. gr.

Eigi skal verja til styrkveitinga nema vöxtum sjóðsins, þangað til hann er orðinn 20,000 kr., en síðan $\frac{3}{4}$ af öllum árstekjum hans; hitt bætist við höfuðstólinn; við hann skal og leggja gjafir þær, er sjóðnum kunna að hlotnast, nema öðruvísi sé ákveðið af gefanda.

7. gr.

Nánari reglur um starfsemi sjóðsins, innheimtu, styrkveiting og reikningsskil semur stjórnarráðið, eftir að hafa fengið tillögu þarum frá forstöðunefnd hans.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Reglugjörð um styrktarsjóð handa barnakennurum 30. apríl 1910.

Samkvæmt lögum nr. 18, 9. júlí 1909; um styrktarsjóð handa barnakennurum, er sett eftirfarandi reglugjörð fyrir sjóðinn:

1. gr.

Stofnfé styrktarsjóðs handa barnakennurum landsins er 5000 kr., sem landssjóður leggur til.

2. gr.

Hver sá kennari, sem ráðinn er til kenslustarfa samkvæmt lögum um fræðslu barna frá 22. nóv. 1907, greiðir í sjóðinn á ári hverju 1% af kennaralaunum sínum, séu þau ekki hærri en 500 kr., $1\frac{1}{2}\%$ séu þau yfir 500 kr. og alt að 1000 kr. og 2% ef þau eru yfir 1000 kr. Auk þess fær sjóðurinn 1000 kr. styrk úr landssjóði árlega.

3. gr.

Priggja manna nefnd skal stjórna styrktarsjóðnum undir yfirumsjón landssjórnarinnar. Í nefndinni eru umsjónarmaður fræðslumálanna, forstoðumaður kennaraskólans, og hinn þriðji maður, er stjórnarráðið til þess kys.

Stjórnarnefndin skiftir svo með sjer verkum, að einn er formaður, annar ritari og hinn þriðji gjaldkeri. Formaður kallar saman fundi og stýrir þeim; hann hefir á hendi aðalframkvæmd á störfum nefndarinnar að svo miklu leyti sem þau eru ekki með þessari reglugjörð falin öðrum nefndarmönnum. Ritari annast allar skriftir í þarfir stjórnarnefndarinnar, ritar í fundabók það, sem gerist á fundum hennar, ritar í bréfabók meðtekin og send bréf og annast bréfaskriftir með ráði formanns. Gjaldkeri tekur við öllum tekjum sjóðsins, og greiðir gjöld hans eftir ávísun formanns; gjaldkeri heldur sjerstaka kassabók og ritar þar í allar peningaupphæðir, er sjóðurinn fær eða geldur út, svo ritar hann í sérstaka bók ársreikninga sjóðsins.

4. gr.

Stjórnarnefndin heldur einn aðalfund á ári, í febrúarmánuði, og aukafundi, þegar einhver nefndarmanna óskar þess.

5. gr.

Því að eins getur kennari fengið styrk úr sjóðnum, að hann sé styrkþurfi; hann skal og hafa verið barnakennari að minsta kosti í 10 ár og hafa greitt tillag til sjóðsins að minsta kosti í 3 ár, nema hann

hafi orðið að láta af kennarastörfum sakir heilsu-
bilunar.

6. gr.

Styrkur til barnakennara er veittur einu sinni á ári, í febrúarmánuði. Styrkbeiðnir skulu stílaðar til formanns stjórnarnefndarinnar, og eiga þær að vera komnar til hans fyrir nýár.

Lægri styrk en 100 kr. má nefndin eigi veita.

7. gr.

Sá, er beiðist styrks úr sjóðnum, láti styrkbeiðni sinni fylgja nákvæma og sanna skýrslu um efnahag sinn og aðrar ástæður, og skal hlutaðeigandi sýslumaður rita á skýrsluna vottorð um réttleika hennar í öllum aðalatriðum. Styrkbeiðandi skal og senda skilríki fyrir því, að hann hafi verið barnakennari að minsta kosti 10 ár.

Nú hefir styrkbeiðandi þurft að láta af kenslustörfum sakir vanheilsu, og skal hann þá einnig láta fylgja styrkbeiðninni vottorð læknis um, að hann megi ekki gegna kenslustörfum.

8. gr.

Eigi skal verja til styrkveitinga nema vöxtum sjóðsins, þangað til hann er orðinn 20000 kr., en síðan $\frac{3}{4}$ af öllum árstekjum hans; hitt bætist við höfuðstólinn; við hann skal og leggja gjafir þær, er sjóðnum kunna að hlotnast, nema öðruvísi sé ákveðið af gefanda.

9. gr.

Gjald það, er hverjum kennara ber að greiða til

sjóðsins samkvæmt 2. gr. skal greitt í Reykjavík af þeim landssjóðsstyrk, sem hreppi hans eða bæjarsjóði er veittur ár hvert til barnafræðslu, og heldur skólanefnd eða fræðslunefnd því eftir af launum hans. Nú hefir bæjarsjóður eða hreppssjóður eitthvert ár fyrir einhverra hluta sakir ekki fengið neinn landsjóðsstyrk, og skal þá skólanefnd eða fræðslunefnd standa skil á gjaldinu til gjaldkera.

10. gr.

Fyrir fé sjóðsins skal stjórnarnefnd hans kaupa bankavaxtabréf Landsbankans og skal hún sjá um, að bréfin séu færð inn í bækur veðdeildarinnur sem eign sjóðsins og síðan send stjórnarráðinu til þess að þar verði ritað á þau afhendingarbann.

Því fé, sem gjaldkeri tekur við, skal komið á vöxtu í sparisjóði meðan því er eigi varið til bankavaxtabréfakaupa.

11. gr.

Reikningsár sjóðsins er almanaksárið.

Ársreikningur sjóðsins skal í janúarmánuði ár hvert sendur stjórnarráðinu, sem úrskurðar hann og kvittar fyrir.

Reglugjörð

fyrir	{	barnaskólann	
	{	farskólann	1

I. Um tilgang skólans.

1. gr.

Það er tilgangur skólans að veita nemendum sem staðbezta þekkingu í þeim fræðigreinum, sem lögboðið er að kenna börnum til 14. árs, og að hafa heillavænleg áhrif á hugsunarhátt þeirra og siðferði.

II. Um inntöku nemanda í skólann.

2. gr.

Í skólann er veitt inntaka 10 ára börnum í skólahéraði, enda fullnægi þau þeim mentunarkröfum, sem lög um fræðslu barna (22. nóv. 1907) gera til barna á þeim aldri, og hafi engan næman sjúkdóm, er geti orðið öðrum börnum að meini.

Ef húsrúm og önnur skilyrði eru fyrir hendi, má og veita yngri börnum aðgang að skólanum, svo og börnum, sem heimili eiga utan skólahéraðsins, ef skólanefnd þykir sérstök ástæða til.

Umsóknir um skóla skulu stílaðar til skólanefndar og vera komnar til hennar fyrir

1) með þeim breytingum, sem eðlilega leiða af því, að skólinn er farskóli.

III. Um kenslutíma og leyfi.

3. gr.

Skólinn byrjar og endar á ári hverju. Skulu öll börn, sem skólann eiga að sækja, koma þegar kensla byrjar, eða í skólaársbyrjun, og vera út allan kenslutímann. Undantekningar frá því geta þó átt sér stað, þegar sjerstaklega stendur á, og eftir samkomulagi skólanefndar við kennara.

4. gr.

Kenslan byrjar á degi hverjum kl. og stendur til kl. eða alls stundir á dag. Hver kenslustund er 50 mínútur, en 10 mínútna hlé milli kenslustunda.

5. gr.

Leyfi skulu vera þessi: 1. Jólaleyfi, frá Þorláksmessu til 2. jan. að báðum dögum meðtöldum, 2. Páskaleyfi, frá miðvikudegi fyrir skirdag til 3. í páskum, 3. Sumardagurinn fyrsti.

IV. Um kennara skólans.

6. gr.

Kennari (ar) skólans er ráðinn (eru ráðnir) af skólanefnd, svo og stundakennarar, ef þörf er á. — Aðalkennari ber ábyrgð á störfum skólans og hefir aðalumsjón og eftirlit með skólanum og öllu, sem honum tilheyrir. Hann skal halda kensluáhöldum skólans í röð og reglu, og skrifa í lögskipaðar bækur skólans, eins og krafist verður.

V. Nemendur skólans.

7. gr.

Börn þau, sem í skólann ganga, skulu jafnt í kenslustundum sem utan kenslustunda hegða sér siðsamlega og sýna kennurum virðing og hlýðni.

8. gr.

Börn skulu koma í skólann á ákveðnum tíma; þau skulu hafa með sér bækur og annað, sem við þarf, eftir fyrirætlum kennarans; verði misbrestur á þessu, og sé efnaleysi um að kenna, skal börnum lagt til af skólasjóði bækur, ritföng og það annað, er kenslan krefur.

9. gr.

Börn, er sýkjast af einhverjum næmum sjúkdómum, mega ekki sækja skólann, fyr en þau eru læknuð að fullu.

10. gr.

Geri barn sig sekt í ósæmilegu athæfi, eða brjóti bág við settar reglur og fyrirskipanir skólans, og láti ekki skipast við áminningar og fortölur kennara, getur hann vísað því burt úr skólanum um stundarsakir, eða að fullu og öllu, ef miklar sakir eru til.

VI. Um próf.

11. gr.

Ganga skulu þau börn, er kenslu hafa notið í skólanum undir hið opinbera próf í skólahéraðinu,

eins þau, sem yngri eru en 10 ára. Prófið fer fram eftir reglum, er yfirstjórn fræðslumála setur.

VII. Um skóladagbækur, skýrslur og skírteini.

12. gr.

Í skólanum skulu vera þessar bækur og skal aðalkennari sjá um, að reglulega sje í þær ritað:
1. prófbók, 2. dagbók og 3. bréfabók.

13. gr.

Skýrslur þær og skírteini, sem yfirstjórn fræðslumála heimtar um próf, fjárhag skólans, hús, kenslu-áhöld og hvað annað, er að skólahaldinu lýtur, semur skólanefndin, og afgreiðir til yfirstjórnarinnar.

VIII. Um námsgreinar og stundatöflu.

14. gr.

Þessar námsgreinar skal kenna í skólanum:

1. Íslenzku (lestur, skrift, réttitun), 2. kristin fræði, 3. reikning, 4. sögu, 5. landafræði, 6. náttúrufræði, 7. söng, (8. leikfimi og 9. handavinnu).

15. gr.

Stundatöflu skal aðalkennari semja á hverju ári og leggja undir samþykki skólanefndar og skal tím-
anum skift milli námsgreinanna á þessa leið, (þó þannig að færa meg til stundir milli námsgreina eftir því, í hve margar deildir skólanum er skift, og eftir aldri barna):

Íslenzka	8	stundir	á	viku
Kristin fræði	2	—	-	—
Reikningur	5	—	-	—
Saga	2	—	-	—
Landafræði	3	—	-	—
Náttúrufræði	4	—	-	—
Söngur	2	—	-	—
(Handavinna	2	—	-	—
Leikfimi	2	—	-	—)

Samtals 30 kenslustundir á viku.

Ath.: Fleiri kenslugreinir má kenna, ef skólanefnd þykir þörf, og bæta þá við kenslustundum, þó ekki fleiri en svo, að hvert barn hafi í mesta lagi 6 stundir á dag.

Reglur um barnapróf.

Samkvæmt 16. gr. laga 22. nóvember 1907, um fræðslu barna, skal halda árlegt próf um kunnáttu 10—14 ára barna í hverju skólahéraði og fræðsluhéraði, og eru hérmeð settar eftirfarandi reglur um það, hvernig haga skuli prófum þessum.

1. gr.

Próf skal halda að vorinu á þeim tíma, sem prófdómari ákveður með ráði fræðslunefndar eða skólanefndar.

Til prófs koma öll börn 10—14 ára, eins þau, sem notið hafa heimafræðslu.

2. gr.

Próf 10—13 ára barna er *árspróf*; en próf 14 ára barna eða eldri er *fullnaðarpróf*.

3. gr.

A. *Ársprófi* skal í hverri námsgrein haga sem hér segir:

I. Móðurmál.

Nemandinn skal látinn lesa stuttan kafla í hæfilega auðveldu máli, og skal síðan reynt að hve miklu leyti hann hefir tileinkað sér efni þess, sem hann las, með því að láta hann segja sér frá því utanbókar.

Nemendur skulu og, eftir því sem þeir hafa fengið aldur og þroska til, reyndir í því að gera skriflega grein fyrir efni, sem þeim er vel kunnugt.

Ennfremur skal grenslast eftir því, hvað nemendurnir hafa lært af kvæðum, og hvort þeir geta sagt frá efni þeirra.

II. Kristin fræði.

Nemendur skulu reyndir í því, sem þeim hefir undanfarinn vetur verið kent í kristnum fræðum, og skal við prófið lögð áherzla á það, að þeir geti sagt biblíusögurnar og gert grein fyrir efni lærdómsbókarrinnar með *eigin* orðum.

III. Reikningur.

Nemendurnir skulu eftir aldri og þroska reyndir

í því að reikna í huganum með hæfilega lágum tölum, og leysa úr auðveldum skriflegum dæmum; skulu dæmin aðallega lögð fyrir nemendurnum í orðum eða setningum, en þeir sjálfir látnir skrifa þau upp og reikna.

IV. Landafræði.

Próf þeirra barna, sem ekki hafa gengið í fastan skóla, skal aðallega fólgið í því, að láta þau gera grein fyrir notkun landabréfa og því, hvernig álfur og úthöf liggja. Svo skal og grenslast eftir því, hvað þeim er kunnugt um náttúru Íslands og atvinnuvegi.

En þau börn, sem gengið hafa í fastan skóla, skulu látni gera nánari grein fyrir legu hinna einstöku landa á jarðarhnettinum og því, sem þeim hefir verið kent um þau.

Prófið styðst við uppdrætti landa eða myndir eða önnur áhöld við landafræðiskenslu.

V. Saga.

Þau börn, sem ekki hafa gengið í fastan skóla, skulu reynd í því, hvað þeim er kunnugt um merktu Íslendinga, einkum þá, sem lifað hafa á síðustu öldum. En þau börn, sem gengið hafa í fastan skóla, skulu látni segja kafla í samhengi og svara spurningum úr því, sem þeim hefir verið kent.

VI. Skrift.

Leggja skal fram skrifbækur nemendanna, þær sem þeir hafa skrifað í seinustu viku, og skulu þær

lagðar til grundvallar fyrir dómi um leikni þeirra í skrift.

VII. Söngur.

Nemendurnir eru látnir sýna leikni sína í söng með því að syngja fleiri eða færri af þeim lögum, sem þeim hafa verið kend.

B. Fullnaðarprófi skal haga á sama hátt og ársprófi í hinum einstöku greinum, þó þannig að haft er tillit til frekari þroska og meiri þekkingar nemendanna, og skal sérstaklega haft fyrir augum, að nemendurnir eiga að sýna með prófinu, að þeir hafi náð því fræðslumarki, sem 2. og 3. gr. laga um fræðslu barna 22. nóv. 1907 áskilja.

4. gr.

Þar sem er kend *teiknun*, *hannyrðir*, *náttúrufræði* og *leikfimi*, skal og fara fram prófun í þessum námsgreinum. Teikningar og hannyrðir nemendanna skulu lagðar fram til dóms, og sýna skal leikni nemendanna í líkamsæfingum. Í náttúrufræði skal áherzla lögð á það, að nemendurnir geti lýst rétt náttúrugripum eða myndum af þeim, og geti gert grein fyrir líffærum og störfum þeirra. Við próf í eðlisfræði skal styðjast við myndir og önnur kensluáhöld.

5. gr.

Við próf skal gefa einkunnir fyrir frammistöðu í öllum námsgreinum, nema *söng* og *leikfimi*, og skulu einkunnirnar og tölugildi þeirra vera sem hér segir:

ágætlega = 8, ágætlega $\div$ = 7, dável = 6, dável $\div$ = 5, vel = 4, vel $\div$ = 3, laklega = 2, illa = 1.

Ef kennari og prófdómari gefa sína einkunnina hvor, skal taka meðaltal, og verður það þá einkunn barnsins í þeirri námsgrein.

Ef mánaðareinkunnir hafa verið gefnar, skal taka meðaltal þeirra í hverri grein og leggja það við prófeinkunnina, og deila því, sem út kemur, með 2; sú tala, sem þá kemur út, sýnir einkunn barnsins í hverri námsgrein.

Meðaltal einkunnanna í hinum einstöku námsgreinum er **aðaleinkunn** nemandans við *árspróf* og *fullnaðarpróf*. $\frac{1}{2}$ og öllum smærri brotum er slept, en stærri brot en $\frac{1}{2}$ skal hækka upp í einn heilan.

6. gr.

Til þess að nemandi standist *fullnaðarpróf* verður hann að hafa í **aðaleinkunn** að minsta kosti 4.

7. gr.

Einkunnir nemanda í hinum einstöku námsgreinum og aðaleinkunn skulu færðar inn í prófbók, og ritar kennari og prófdómari nafn sitt undir hana í hvert sinn.

Þetta er hérmeð kunngjört öllum þeim til eftirbreytni, er hlut eiga að máli.

I stjórnarráði Íslands, 7. desember 1908.

Erindisbréf fyrir skólanefndir.

Samkvæmt 32. gr. laga nr. 59, 22. nóvbr. 1907, um fræðslu barna, eru sett eftirrituð ákvæði um um skyldur skólanefnda.

1. gr.

Skólanefnd hefir á hendi stjórn fræðslumála í sínu skólahéraði undir umsjón og yfirstjórn stjórnarráðsins. Hún semur reglugerð fyrir barnaskóla hér- aðsins, og sér um að hún öðlist samþykki yfirstjórn- ar fræðslumála.

2. gr.

Skólanefnd ræður kennara skólans og sér um að þeir geri skyldu sína; hún skal láta sér ant um að ráða góða og vel hæfa menn, og skulu þeir, sem staðist hafa kennarapróf, jafnaðarlega vera látnir ganga fyrir öðrum.

3. gr.

Í lok hvers skólaárs skal skólanefnd auglýsa, á hverjum tíma beiðnir um undanþágu frá skóla- skyldu eigi að vera til sín komnar. Undanþáguna veitir hún því aðeins, að fræðsla sú, er barnið fær utanskóla, verði jafngild þeirri fræðslu, er skólinn veitir.

Hún skal sjá um að öll þau börn á skólaskyldu- aldri, sem ekki hafa fengið undanþágu frá skóla- göngu, sækji skóla héraðsins. En vanræki foreldrar, eða þeir aðrir, sem börn hafa til framfærslu, að

senda þau í skólann hinn lögskipaða tíma, án þess að undanþága hafi verið veitt, skal skólanefndin kæra brotið til sekta fyrir lögreglustjóra, og sér um greiðslu sektafjárins til sveitarsjóðs.

4. gr.

Skólanefndin skipar fyrir um próf barna í sínu skólahéraði í samráði við prófdómanda þann, sem skipaður er af yfirstjórn fræðslumála, hún kærir til sekta þá, sem án gildra forfalla vænrækja að senda börn sín til prófs.

5. gr.

Það er skylda skólanefndarinnar að líta eftir því, að börn á námsaldri njóti fullnægjandi fræðslu á heimilum sínum í þeim fræðigreinum, sem að lögum ber að kenna til 10 ára aldurs, og komist hún að raun um að kenslan sje ófullnægjandi, svo að líkur séu til, að eitthvert barn nái ekki fyrirskipuðu fræðslumarki, ber henni að vanda um við foreldra eða aðstandendur barnanna, en reynist það árangurslaust, skal hún koma slíkum börnum fyrir þar sem þau fá nauðsynlega tilsögn.

Svo skal skólanefnd og hafa gætur á framförum barna á skólaaldri, þeirra er ganga í skóla héraðsins, og komist hún að raun um, að eitthvert barn sé svo vankunnandi, að sterkar líkur séu til, að það nái ekki lögskipaðri kunnáttu áður en það er 14 ára fullra, ber henni að gera ráðstafanir til, að lögð sé við það meiri rækt en áður, og má hún, ef nauðsyn krefur, kaupa handa því sérstaka kenslu á kostnað þess, sem barnið hefir til framfærslu.

Hafi eitthvert barn, sem gáfnaskortur eða van-

heilsa hamlar eigi, ekki náð hinu fyrirskipaða fræðslumarki við 14 ára aldur, ber skólanefnd að sjá því fyrir nægilegri tilsögn, og láta það ganga til prófs unz það er fullra 16 ára.

6. gr.

Skólanefnd hefir umsjón og eftirlit með skóla héraðsins, sér um skólahúsið eða felur öðrum manni að sjá um það fyrir sína hönd. Hún annast að börnin fái nægilegar kenslubækur, og að fyrir hendi séu í skólanum þau kensluáhöld, sem fyrirskipað er að skólinn skuli hafa.

7. gr.

Það er skylda skólanefndarinnar að sjá um, að skólahúsið sé svo gott og hentugt, sem kostur á, og að það fullnægi þeim kröfum um hollustuhætti, sem yfirstjórnin setur.

8. gr.

Áætlun um kostnað við skólahaldið ár hvert skal skólanefndin semja og senda bæjarstjórn eða hreppsnefnd í tæka tíð. Hún varðveitir fé það, sem veitt er til skólans, og hefir á hendi greiðslu þess til kennaralauna og annara þarfa skólans.

9. gr.

Beiðni um styrkveitingu til skólans úr landssjóði semur skólanefndin á ári hverju og sendir til yfirstjórnarinnar ásamt þeim skýrslum og skírteinum, sem yfirstjórnin fyrirskipar, eigi síðar en 30. júní ár hvert.

Þetta tilkynnist öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 11. júlí 1908.

Erindisbréf fyrir fræðslunefndir.

Samkvæmt 32. gr. laga nr. 59, 22. nóvbr. 1907, um fræðslu barna, eru sett eftirrituð ákvæði um skyldur og störf fræðslunefnda.

1. gr.

Fræðslunefnd hefir á hendi stjórn fræðslumála í sínu fræðsluhéraði undir umsjón og yfirstjórn stjórnarráðsins.

2. gr.

Fræðslunefnd semur frumvarp til fræðslusamþykktar fyrir það fræðsluhérað, sem hún er skipuð fyrir, sér um samþykki þeirra manna á frumvarpinu, sem hlut eiga að máli, og sendir það síðan yfirstjórn fræðslumála til staðfestingar. Hún sér um alla framkvæmd á fræðslusamþykkt, og kærir til sekta ef út af er brotið.

3. gr.

Það er skylda fræðslunefndar að hafa gætur á, að börn njóti á heimilum sínum nauðsynlegrar tilsagnar, og komist hún að raun um, að börn á einhverju heimili njóti eigi fullnægjandi kenslu, ber henni að gjöra ráðstöfun til að þeim sé komið fyrir, þar sem þau fái nauðsynlega tilsögn.

Reynist börn, sem til prófs koma, og yngri eru en 14 ára, svo vankunnandi, að líkur séu til, að þau nái ekki lögskipaðri kunnáttu áður en þau eru 14 ára

fullra, ber fræðslunefnd að sjá um, að lögð verði við þau meiri rækt en áður, og má kaupa handa þeim sérstaka kenslu, ef þörf er á.

4. gr.

Fræðslunefnd semur reglugjörð um það, hversu kenslunni skuli haga í sínu fræðsluhéraði og fær samþykki yfirstjórnar fræðslumála á henni. Hún sér um að barnafræðslan í héraðinu fari fram eins og reglugjörðin mælir fyrir; hún annast um, að herbergi þau, sem kenslan fer fram í, séu svo, að heilsu barnanna sé ekki hættu búin; sér um útvegur á nauðsynlegum kensluáhöldum og öllu því öðru, sem nauðsynlegt er til þess, að kenslan geti farið vel fram og borið góðan árangur.

5. gr.

Fræðslunefnd ræður kennara, einn eða fleiri, eftir því sem þörf er á, eftir því sem fræðslusamþykkt ákveður, og skulu þeir kennarar, sem lokið hafa kennaraprófi, jafnaðarlega vera látnir ganga fyrir öðrum.

6. gr.

Árlega skal fræðslunefndin semja og senda hreppsnefndinni áætlun um kostnað við barnafræðsluna ár hvert. Fræðslunefnd varðveitir það fé, sem veitt er til kenslunar og ráðstafar því.

7. gr.

Hin árlegu próf skal fræðslunefndin skipa fyrir um í samráði við prófdómanda þann, sem skipaður er af yfirstjórn fræðslumála, og sér um, að öll þau

börn, sem að lögum eru skyld til að koma til prófs, komi reglulega til ársprófa, og kærir til sekta, ef út af er brotið.

8. gr.

Beiðni um landssjóðsstyrk til barnafræðslunnar semur fræðslunefndin og sendir yfirstjórn fræðslumála ásamt þeim skýrslum og skírteinum, sem yfirstjórnin fyrirskipar.

9. gr.

Rita skal fræðslunefndin í gjörðabók allar ályktanir sínar um fræðslumál héraðsins, og skal gjörðabókin vera í vörzlum formanns nefndarinnar.

Þetta kunngjörist hérmeð öllum þeim sem hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 11. júlí 1908.

Reglur um kensluáhöld fastra heimangöngu- barnaskóla.

Til þess að fastur heimangönguskóli geti orðið aðnjótandi landsjóðsstyrks samkvæmt 23. gr., sbr. 20. gr. laga nr. 59 frá 22. nóvbr. 1908, um fræðslu barna, verður skólinn að hafa þau kensluáhöld, er hér segir, eða önnur jafngöð.

I. Við kristindómskenslu:

1. Julius Kronberg: 10 bíflíumyndir (úr N. T.).
2. Frits Roeber: I. Serie. 7 biblíusögumyndir.
3. Roms Kort yfir Palæstínu.

II. Við náttúrusögukenstu:

1. Alfred Jakobsen: 50 dýramyndir.
2. Eschner: 5 myndir af mannlegum líkama.
3. Poul Steffensen: 12 myndir af lífi alidýranna, ætlaðar einkum til afnota við sýnikenslu (Anskuelsesundervisning).
4. Chr. Nielsen: 4 árstíðir.

III. Við eðlisfræði:

- a. Segulmagn: 1. Segulstál, 2. Segulnál, 3. Járn-svarf.
- b. Rafmagn: 1. Glerstöng, 2. Ebonistöng, 3. Hyllimergskúlur, 4. Galvansbikar, 5. Glóðar-lampi, 6. Rafsegull, 7. Rafmagnsklukka, 8. Rafmagnshreyfivél.
- c. Ljósfræði: 1. Þrístrent gler, 2. Stækkunar-gler, 3. Holspegill.
- d. Hiti: 1. Málmhringur með málmkúlu (út-pensla), 2. Kopar og járnstöng (mismunandi leiðsla), 3. Járnrema og koparréma, hnoð-aðar saman (mismunandi útpensla), 4. Spiri-tuslampi.
- e. Jafnvægi: 1. Vogarstöng, 2. Hjól.

IV. Við landafræðiskenslu:

1. Íslandsuppdráttur eftir Þorvald Thoroddsen.
2. Jarðarlíkan nr. 28.

3. Norðurálfan eftir Christensen.
4. Aðrar heimsálfur eftir sama.

V. Við reikningskenslu:

1. Kúlurammi.
2. Meterstika.
3. Decimeterteningur (til að taka sundur)

Þetta kunngerist hérmeð öllum þeim, sem hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 26. júní 1908.

Reglur um kensluáhöld farskóla.

Til þess að farskóli geti orðið aðnjótandi landsjóðsstyrks samkvæmt 22. gr., sbr. 20. gr. laga frá 22. nóvbr. 1908, um fræðslu barna, verður skólinn að hafa þau kensluáhöld að minsta kosti, er hér segir:

I. Til kenslu í landafræði:

1. Uppdráttur Íslands (eftir Þ. Thoroddsen).
2. Jarðlíkan. 3. Uppdráttur af öllum heimsálfunum.

II. Til kenslu í náttúrusögu:

1. Myndir af líkama mannsins. 2. Myndir af mannkynsflokkunum (5 andlitsmyndir). 3. Myndir af alidýrunum.

III. Til kenslu í eðlisfræði:

1. Segulstál. 2. Glerstöng. 3. Ebonistöng. 4. Hyllimerghskúlur tvær. 5. Þrístrent gler. 6. Stækkunargler.

Þetta er kunnugt gert öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 11. júlí 1908.

Frumvarp til fræðslusamþykktar fyrir
fræðsluhérað.

1. gr.

... ..
skal vera eitt fræðsluhérað.

2. gr.

Í fræðsluhéraðinu skulu öll þau börn, sem eru fullra 14 ára, hafa náð því fræðslumarki, sem 2. gr. laga 22. nóv. 1907, um fræðslu barna, áskilur.

3. gr.

Fræðsla barna fer fram þangað til öðruvísí verður ákveðið á þessum stöðum: á og á....., að minsta kosti mánuði á ári á hverjum stað, og þannig að hvert barn njóti að minsta kosti vikna kenslu á ári, og skulu öll börn fræðsluhéraðsins á

aldrinum 10—14 ára njóta þessarar kenslu, nema fræðslunefnd veiti undanþágu, en undanþágu skal hún veita ef óskað er, hverjum þeim, er hún telur færan um að uppfræða börn svo, að hinu setta fræðslumarki verði náð. Óhlýðnist foreldrar eða vanda-menn þessum ákvæðum má beita sektarákvæðum 6. gr. laga um fræðslu barna 22. nóv. 1907.

4. gr.

Ókeypis kenslu fá öll börn, sem eru fullra 10 ára og til fullnaðs 14. árs. Yngri börn en 10 ára greiða kenslugjald, sem þó má eigi vera hærra en 1 króna um hverja kensluviku.

5. gr.

..... kennari (kennarar) skal ráðinn (skulu ráðnir) til að stunda kenslu við farskólann. Skal hann (skulu þeir) ráðinn (ráðnir) með mánaða uppsagnarfresti af beggja hálfu fyrir króna kaup um viku hverja, er hann kennir (þeir kenna) að minsta kosti 5 stundir á dag. Uppsögn er ógild nema fyrir næsta skólaár, og nema hún sé komin í hendur hlutaðeigandi kennara eða skólanefndar fyrir lok febrúarmánaðar.

6. gr.

Kenslubækur skulu valdar af kennara (kennurum) með ráði fræðslunefndar. Þó þannig að sérstaklega skulu valdar þær kenslubækur, sem yfirstjórn fræðslumálanna mælir með eða kann að fyrirskipa.

7. gr.

Kensluáhöld skulu ávalt vera fyrir hendi þau er

yfirstjórn fræðslumálanna áskilur sem skilyrði fyrir fjárstyrk úr landssjóði, og skal árlega veita nægilegt fé úr hreppssjóði til viðhalds þeim og viðbótar.

8. gr.

Árspróf um kunnáttu barna skal halda eins og fyrir er mælt í lögum um fræðslu barna 22. nóv. 1907, og samkvæmt þeim reglum, sem yfirstjórn fræðslumálanna setur um tilhögun þeirra, og skulu yfirstjórninni sendar skýrslur þær og skirteini um prófin, sem fyrirskipað verður.

Til prófs skulu koma öll börn, sem eru 10 ára að aldri og alt að fullra 14 ára, ef gild forföll banna ekki, að viðlögðum sektum frá 2 til 20 kr. eftir úrskurði lögreglustjóra. Sektin rennur í sveitarsjóð.

9. gr.

Stjórn skólamála fræðsluhéraðsins hefir fræðslunefndin á hendi. Hún sér um framkvæmd á fræðslusamþykkt þessari, og átelur samkvæmt lögum ef hún er brotin. Hún semur reglugjörð fyrir farskólahlald héraðsins, og annast um, að reglugjörðin öðlist staðfestingu yfirstjórnarinnar. Hún ræður kennara, og hefir öll afskifti af fræðslumálum héraðsins samkvæmt því, sem fyrir er mælt í erindisbréfi fyrir fræðslunefndir, útgefnu 11. júlí 1908.

10. gr.

Fræðslusamþykkt þessi, sem samþykkt er á lög-
mætum fundi að öðlast gildi 19...

Nokkrar hreinlætisreglur til athugunar í skólahúsum.

1. Það er bannað að hrækja á gólfíð í skólahúsinu, hvort heldur er í kenslustofu eða á ganginum eða skólaforstofu.
2. Hrákadallar eiga að vera í hverri kenslustofu og gangi eða forstofu. Í hrákadöllum á að vera vatn. Hreinsa skal þá daglega, og gera það, sem úr þeim er tekið, óskaðlegt.
3. Á öllum frístundum á að opna skólastofuna, svo og glugga, þegar veður leyfir. Og eftir kenslu skal á hverjum degi lofthreinsa húsið rækilega.
5. Gólfíð í skólastofunni á að hreinsa daglega með því að draga um það vota tusku. Glugga, skólaborð og bekki, skal og strjúka með votri tusku á hverjum morgni. Einu sinni á viku á að þvo gólf skólahússins úr sápuvatni, eða sóða. Á sama hátt á að þvo loft og vegg einu sinni á ári, áður en skóli byrjar að haustinu.

Gólf eiga öll að vera oliuborin.

Við dyr skólahússins á að vera góð skóskafa.

6. Öll þau áhöld, sem notuð hafa verið til ræstingar, ber í hvert sinn að hreinsa rækilega, eftir að þau hafa verið notuð.
7. Æskilegast er að skólahús sjeu ekki notuð til samkomna nje fundarhalda. En ef það er gert, þarf að hreinsa húsið og áhöld þess rækilega áður en kensla byrjar.
8. Í salernum skólans skal gæta hins mesta hrein-

lætis. Saurindakirnur skal losa nægilega oft, svo að þær fyllist ekki um of.

9. Í skólaganginum eða skólaforstofunni þarf að vera þvottavatn og skálar og handklæði, svo að börnin geti þvegið sér þar um hendur, ef þörf gjörist.

Bréf stjórnarráðsins til umsjónarmanns fræðslumál-
anna um skýrslur þær og skírteini, er
útheimtast til að verða aðnjótandi
landssjóðsstyrks til barnaskóla-
halds og farkenslu
11. desbr. 1909.

Með því að skýrslur um skólahald og farkenslu hafa að undanfögnu borist svo seint til yfirstjórnar fræðslumálanna að landssjóðsstyrknum til barnafræðslunnar hefir ekki orðið úthlutað fyrir en komið var fram á vetur, og með því að ýmisleg óregla hefir átt sér stað á afgreiðslu nauðsynlegra skýrslna og skírteina um hag barnafræðslunnar, skal hérmeð lagt fyrir yður, herra umsjónarmaður, að brýna fyrir öllum skólanefndum og fræðslunefndum, að umsókn þeirra um landssjóðsstyrk til barnafræðslunnar verði

eftirleiðis að vera komin í hendur yfirstjórn fræðslumálanna fyrir 1. júlí ár hvert og að umsókninni verði að fylgja:

1. Sundurliðaður reikningur yfir allan kostnað við skólann, og beri reikningurinn með sér úr hvaða sjóði eða hvaðan hver tekjugrein er greidd.
2. Afrit af ráðningarsamningi kennarans og sé þess getið, hvernar mentunar hann hefir notið, svo og kvittun hans fyrir kaupupphæðinni.
3. Nákvæm skýrsla um kensluna samkvæmt hinum prentuðu eyðublöðum.
4. Nákvæm skýrsla um vorpróf samkvæmt hinum prentuðu eyðublöðum, og sé þess þar getið í athugasemd, hve mörg börn á skólaaldri hafi vanrækt að koma til prófs, ef nokkur eru, og fyrir hverjar sakir.
5. Skýrsla um húsnæði og kensluáhöld skólans.

Hvað skýrslunum að öðru viðvikur skal fram tekið, að vitnisburði við barnapróf skal í hinum einstöku námsgreinum tákna með tugabrotum, en aðaleinkunn við árspróf og fullnaðarpróf skal að eins tákna með heilum tölum, svo sem fyrir er mælt í »Reglum um barnapróf« 7. desbr. 1908.

Kensluskýrslur undirritar kennari eða kennarar svo og skólanefndir eða fræðslunefndir, en prófskýrslu undirskrifar kennari eða sá, sem prófar í hans stað, og prófdómari.

Að endingu skal lagt fyrir yður, hafi í einhverjum hreppi ekki enn verið kosið í fræðslunefnd, að áminna hlutaðeigendur um að láta það ekki dragast lengur.

Auglýsing um skilyrði fyrir styrkveiting úr lands- sjóði til unglingaskóla.

1. Kenslan verður að fara fram í sæmilega góðum húsakynnum, svo að heilsu unglinganna sé eigi misboðið af skorti á ljósi, lofti né hita.
2. Við kensluna verður að hafa nauðsynleg kenslu-áhöld, að minsta kosti þau, er fyrirskipuð eru við heimangöngu-barnaskóla.
3. Kenslunni sé hagað eftir reglugjörð, sem stjórnarráðið hefir samþykkt.
4. Skólinn standi að minsta kosti 3 mánuði ársins samfleytt, og njóti kenslu að minnsta kosti 12 unglingar allan kenslutímann í öllum þeim námsgreinum, sem kendar eru. En þessar greinar skulu vera skyldunámsgreinar: 1) Móðurmál, 2) náttúrufræði, 3) landafræði, 4) saga, 5) stærðfræði (þar á meðal reikningsfærsla, rentureikningur og félagsreikningur). Svo skal og kenna söng, leikfimi og teiknun, þar sem nokkur tók eru til þess.
5. Í lok skólaársins sé haldið próf að viðstöddum 2 prófdómendum, er sýslunefnd kýs.
6. Umsóknarbréfum til stjórnarráðsins um styrk úr landssjóði til unglingaskóla skal fylgja skýrsla um kensluna og prófið, svo og um skólahúsið og kensluáhöld, og eiga prófdómendur að rita nöfn sín á hana til staðfestingar ásamt kennurunum. Svo

ber og að senda nákvæman reikning yfir reksturskostnað skólans.

Nú fullnægir skólinn þessum ákvæðum, og fær hann þá styrk úr landssjóði, er einkum miðast við lengd kenslutímans og nemendafjölda.

Í stjórnarráði, Íslands 6. septbr. 1910.

